

МІСТА-ЦЕНТРИ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ У ВИМІРІ ЦІЛЕЙ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ

МЕЛЬНИК МАР`ЯНА,
Завідувач сектору
просторового розвитку
ДУ “Інститут регіональних
досліджень імені М.І. Долішнього
НАН України”, д.е.н., професор

МІСТА-ЦЕНТРИ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ

- ❑ великі і середні міста як центри локального, регіонального та міжрегіонального рівнів, виступають «полюсами росту» через вищу концентрацію економічного, інноваційного, наукового, інфраструктурного, культурного й інформаційного потенціалу розвитку;
- ❑ сьогодні міста, особливо великі, як потужні генератори не лише тенденцій суспільного розвитку, але і нових ідей, де знаходять впровадження нові концепції сталого розвитку («розумні міста», «креативні міста», «зелені міста», «міста, що навчаються» тощо), а також апробуються новітні елементи локального урядування (е-урядування, партисипативне урядування тощо);
- ❑ від вектора та рівня розвитку міст, зокрема, перспективних та креативних видів економічної діяльності, що базується на самоідентифікації та ключових конкурентних перевагах їх розвитку, залежить конкурентоспроможність регіонів і країни загалом;
- ❑ досягнення нової якості економічного зростання міст (а саме в контексті переваг інклюзивного розвитку) визначає соціальні ефекти, рівень та якість життя населення, позитивну еластичність розвитку суспільних процесів в містах та регіонах

Концепція інклюзивного розвитку

- ❑ **Концепція інклюзивного розвитку передбачає, що кожен суб'єкт економіки є важливим, унікальним, цінним для суспільства і має можливості, щоб задовольнити свої потреби.**
- ❑ **В узагальненому розумінні інклюзивний (від англ. *Inclusiveness* – залученість) розвиток полягає в необхідності посилення залучення до вирішення проблем розвитку усіх верств населення, а також зростання залученості до розвитку усіх територій.**
- ❑ **Інклюзивне зростання як результат – це справедливий розподіл доходів - дозволяє відчутти його результати кожному члену суспільства, охоплюючи усі сфери його життя; супроводжується покращенням якості життя громадян і зменшенням бідності**
- ❑ **Інклюзивне зростання як процес - забезпечення повсюдної можливості участі населення в процесі зростання як з точки зору прийняття рішень, так і в створенні самого зростання. Вимагає, щоб люди були активно включені в процеси політичних, соціальних і економічних змін.**

Цілі
інклюзивного
розвитку
є стратегічним
пріоритетом
програми
Європейського
союзу «Європа -
2020»

Стратегічна програма Європейського союзу «Європа - 2020» «...зростання має бути інтелектуальним, стійким і інклюзивним при залученні до відповідних процесів усіх секторів економіки, усіх верств суспільства для досягнення високого рівня зайнятості, продуктивності і соціальної єдності. Для слідування цим пріоритетам було сформовано пакет з п'яти цілей у таких сферах: зайнятість, інновації, зміна клімату та енергетика, освіта, боротьба проти бідності та соціального відчуження.

Для досягнення вищезгаданих цілей для країн ЄС в якості пріоритетних висунуті наступні сім напрямів діяльності:

1. «Інноваційний союз» – об'єднання зусиль для створення і впровадження інновацій.
2. «Рух молоді» – підвищення якості освіти, залучення молоді на ринок праці.
3. «Розвиток цифрових технологій в Європі».
4. «Розумне використання енергетичних ресурсів в Європі».
5. «Індустріальна політика, спрямована на глобалізацію».
6. «План з розвитку нових здібностей і збільшення кількості робочих місць».
7. «Європейська політика проти бідності» – підвищення зайнятості і зниження рівня бідності за рахунок економічного розвитку на всій території ЄС.

Завдання інклюзивного зростання

- ❑ ширші цілі (не тільки збільшення доходу або ВВП);
- ❑ всебічний розвиток людського капіталу (високий рівень зайнятості, інвестування в освіту);
- ❑ покращення якості життя громадян, скорочення нерівності і бідності, системи соціального захисту і сприяння більшому об'єднанню суспільства - розвиток соціальної залученості;
- ❑ важливість активної участі громадян в економічному житті, а не тільки в розподілі доходу;
- ❑ отримання вигоди широкими верствами населення, особливо дітьми, жінками, людьми похилого віку;
- ❑ дбайливе використання природних ресурсів і захист навколишнього середовища, перехід економіки на «зелені принципи» через збільшення частки відновлених джерел енергії.
- ❑ переваги економічного зростання мають поширюватися на усі регіони країни, посилюючи територіальну єдність;
- ❑ усунення регіональних диспропорцій.

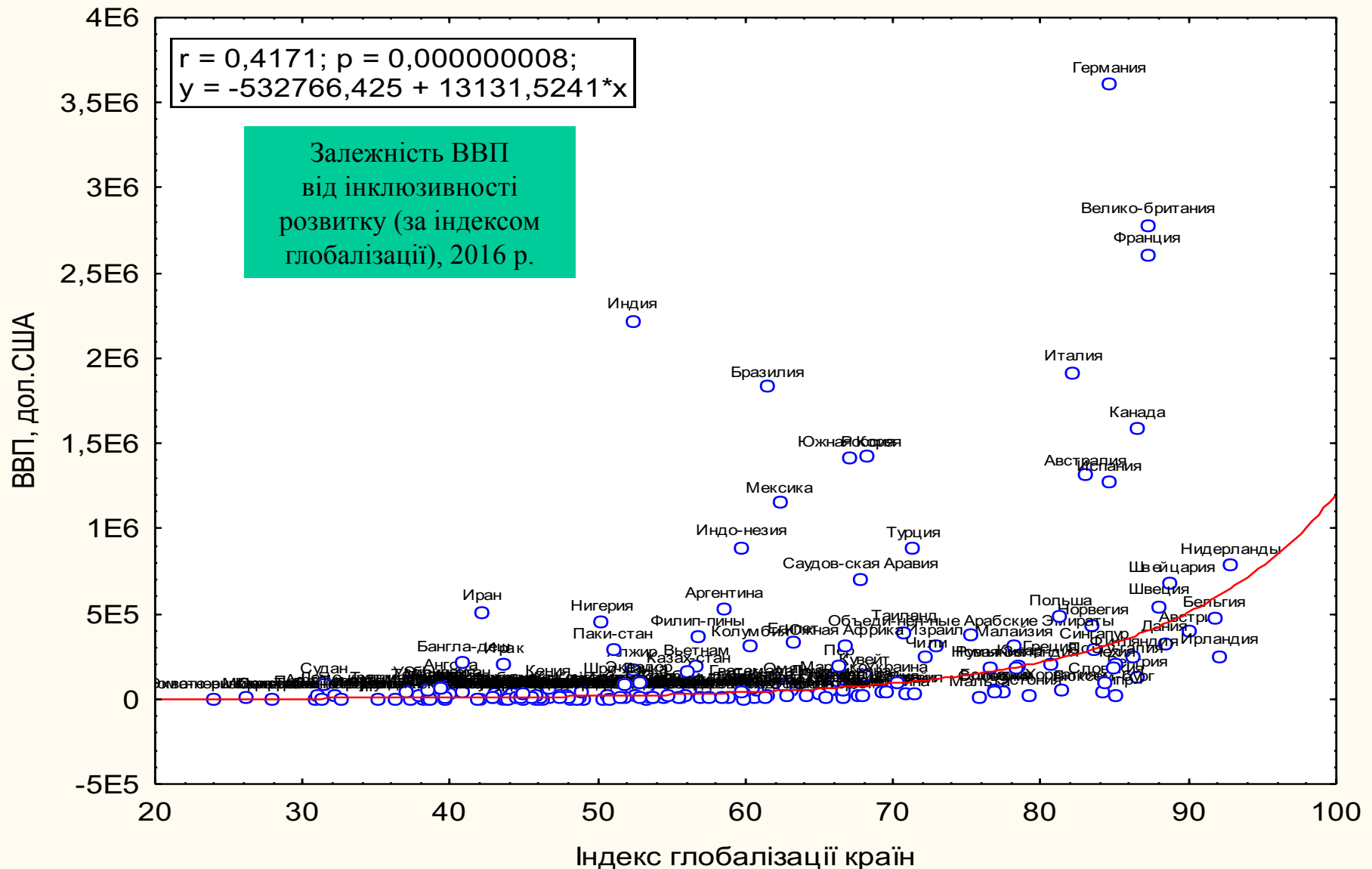
Важливо мати залученість в процес інклюзивного розвитку різних секторів економіки (не тільки високотехнологічних) при акценті на інфраструктуру, як необхідну умову інклюзивності і сталості зростання

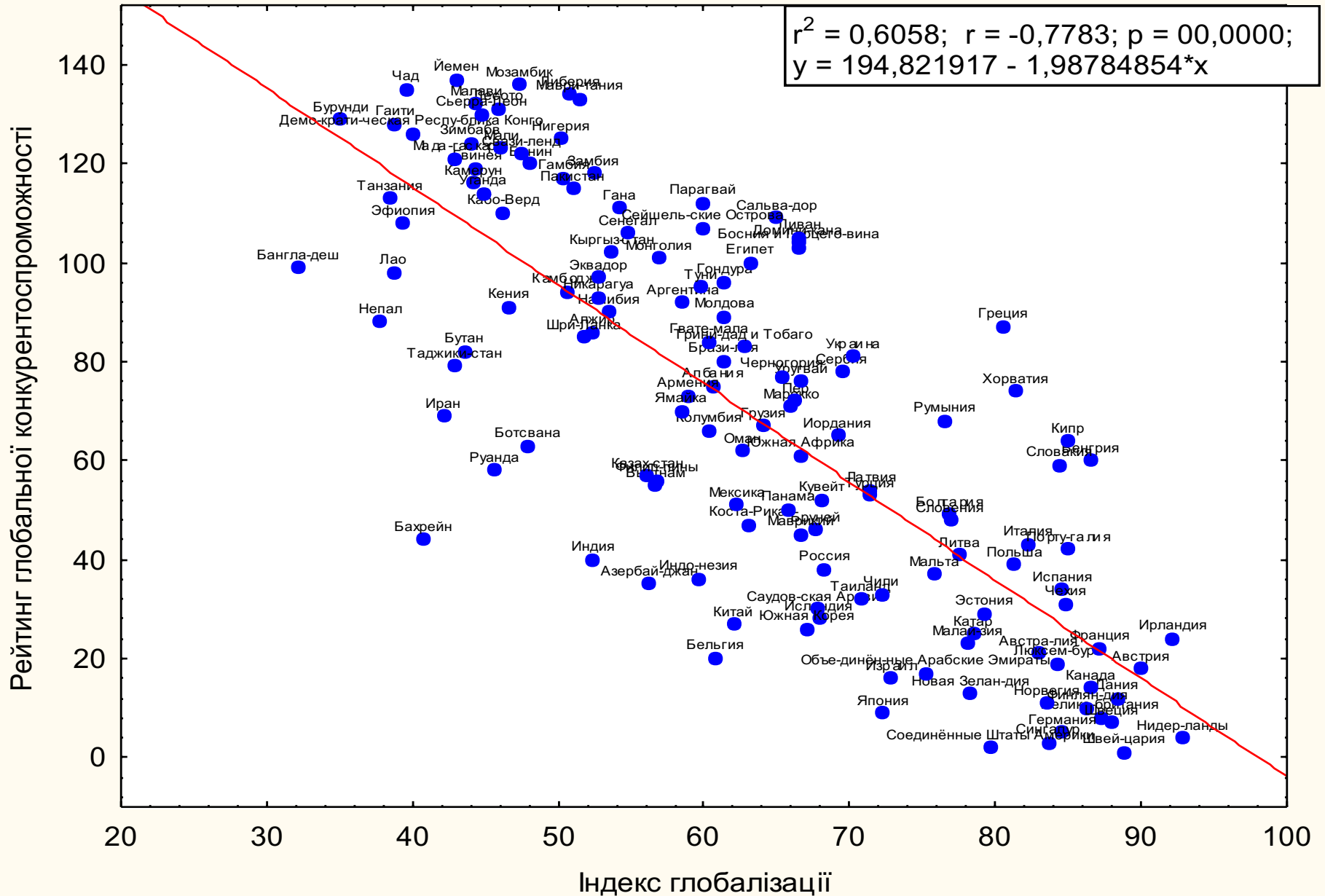
Структура доповіді

- 1. Як інклюзивність впливає на економічний розвиток в глобальному масштабі?**
- 2. Людський капітал як основний чинник інклюзивного розвитку міст?**
- 3. Як корелює економічний розвиток з комфортністю та якістю життя для мешканців міст? Як співвідносяться процеси розвитку міст і ставлення (чи інтереси) мешканців до міської політики?**
- 4. Наскільки еластичними є процеси розвитку міст і регіонів? Чи сприяє концентрація економічного потенціалу у містах збалансованому розвитку регіонів?**
- 5. На які види економічної діяльності варто робити ставку у досягненні цілей інклюзивного розвитку? Які найбільше сприяють власне інклюзивному розвитку через розвиток економічної та соціальної включеності громадян, отримання вигоди широкими верствами населення, залученість різних секторів економіки (не тільки високотехнологічних)?**
- 6. Яка роль громади міст у партисипативному управлінні?**
- 7. Напрями досягнення цілей інклюзивного розвитку міст і регіонів**

В глобальному масштабі компаративний аналіз вказав на тісну залежність економічного розвитку (ВВП) та конкурентоспроможності країн від інклюзивності розвитку (за індексом глобалізації - демонструє політичну, соціальну, економічну і технологічну інтеграцію, тобто включеність країни у світове співтовариство)

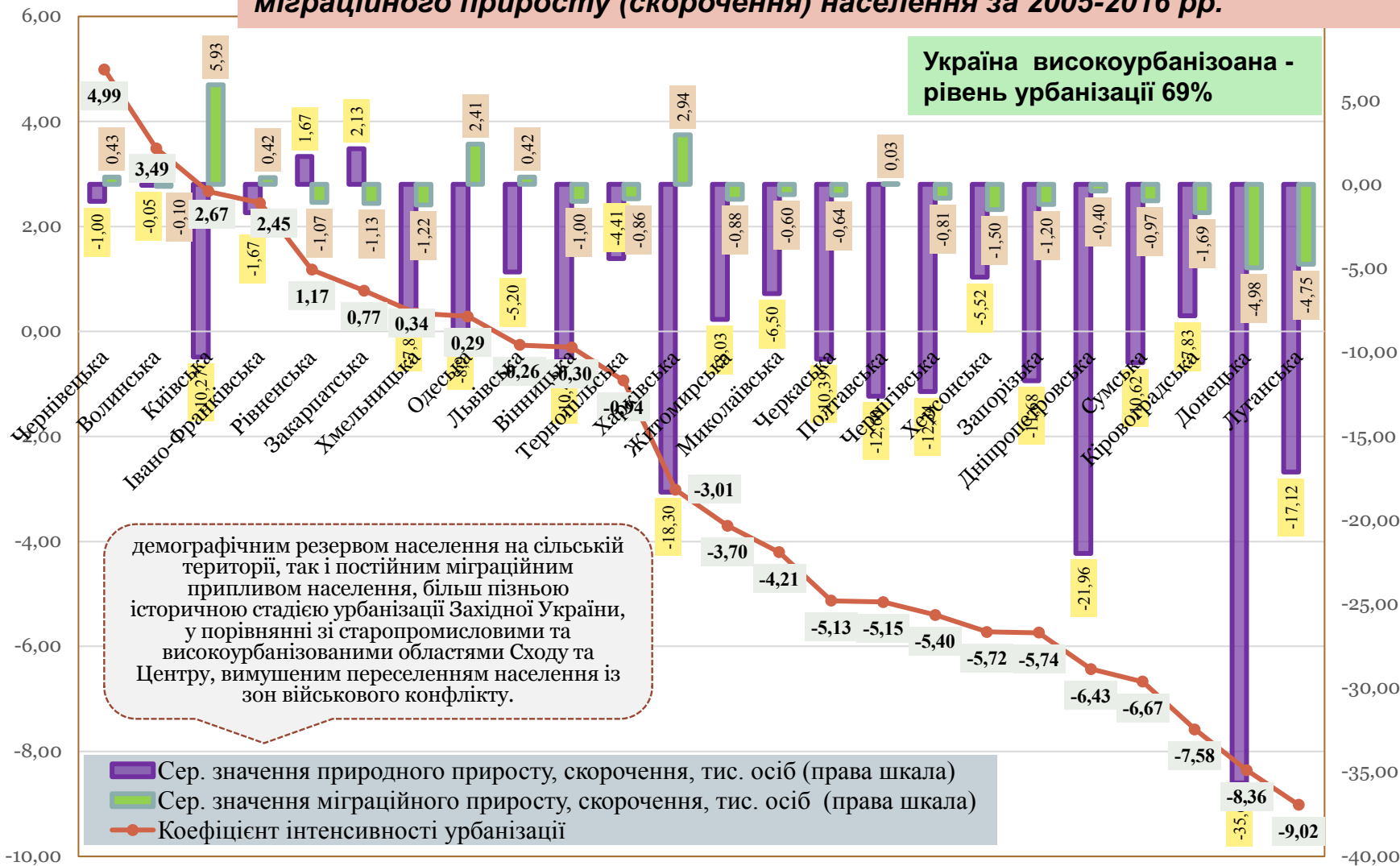
Встановлено пряму залежність конкурентоспроможності країн від інклюзивності розвитку (за індексом глобалізації), 2016 р.

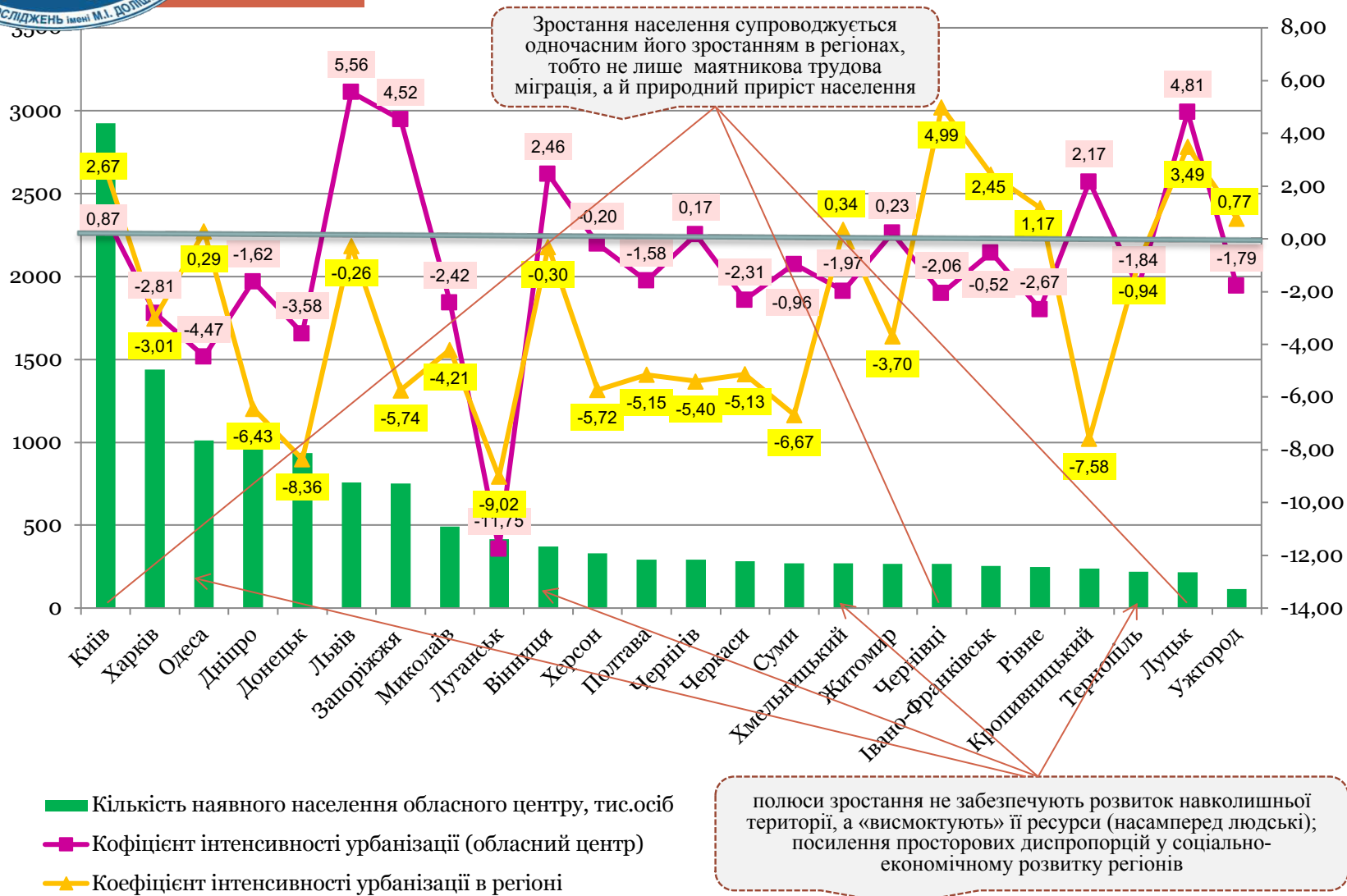
Людський капітал – його примноження і ефективне використання є основним чинником інклюзивного розвитку як міст, так і регіонів і країни загалом.

В Україні на фоні значної депопуляції населення, існує пряма залежність між інтенсивністю урбанізаційних процесів та показниками природного і міграційного приросту (скорочення) населення за 2005-2016 рр.

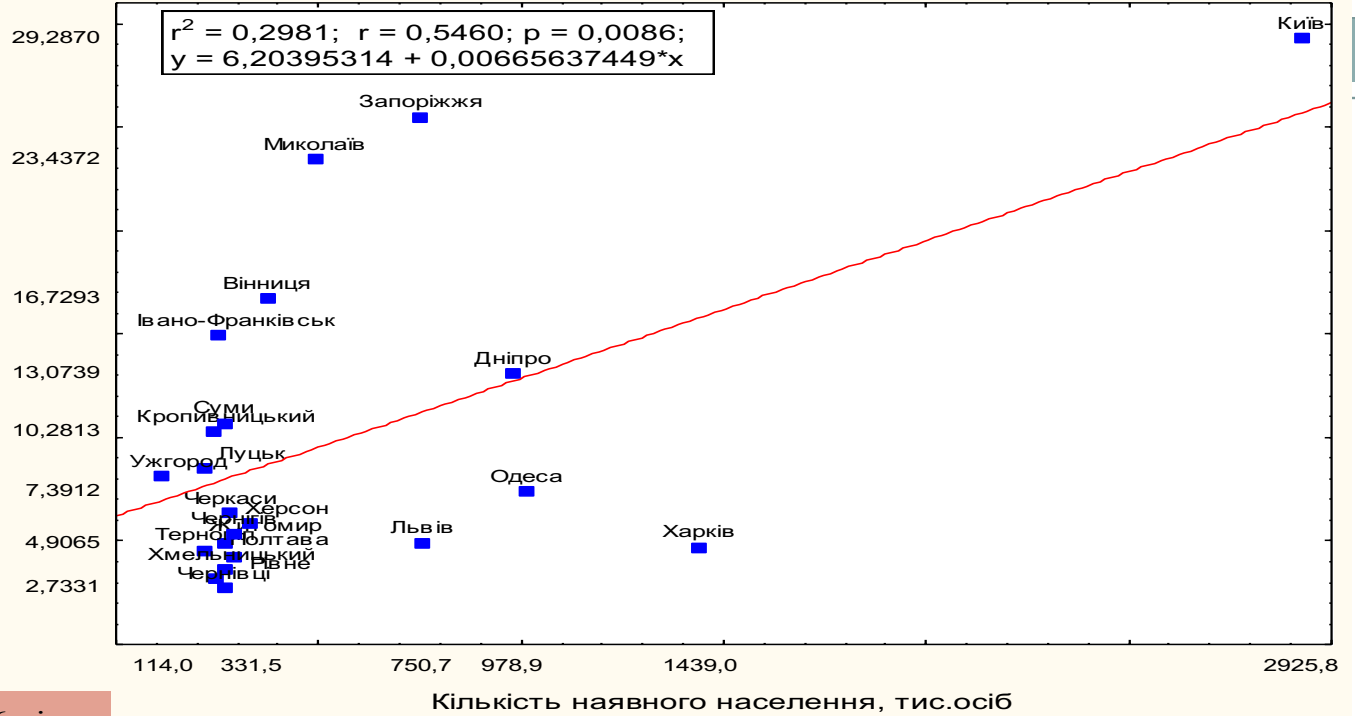
Інтенсивність урбанізації (приросту (скорочення) міського населення) за 2010-2016 рр. в обласних центрах є вищою ніж в регіоні загалом, тобто відбувається стиснення економічного простору на користь великих міст

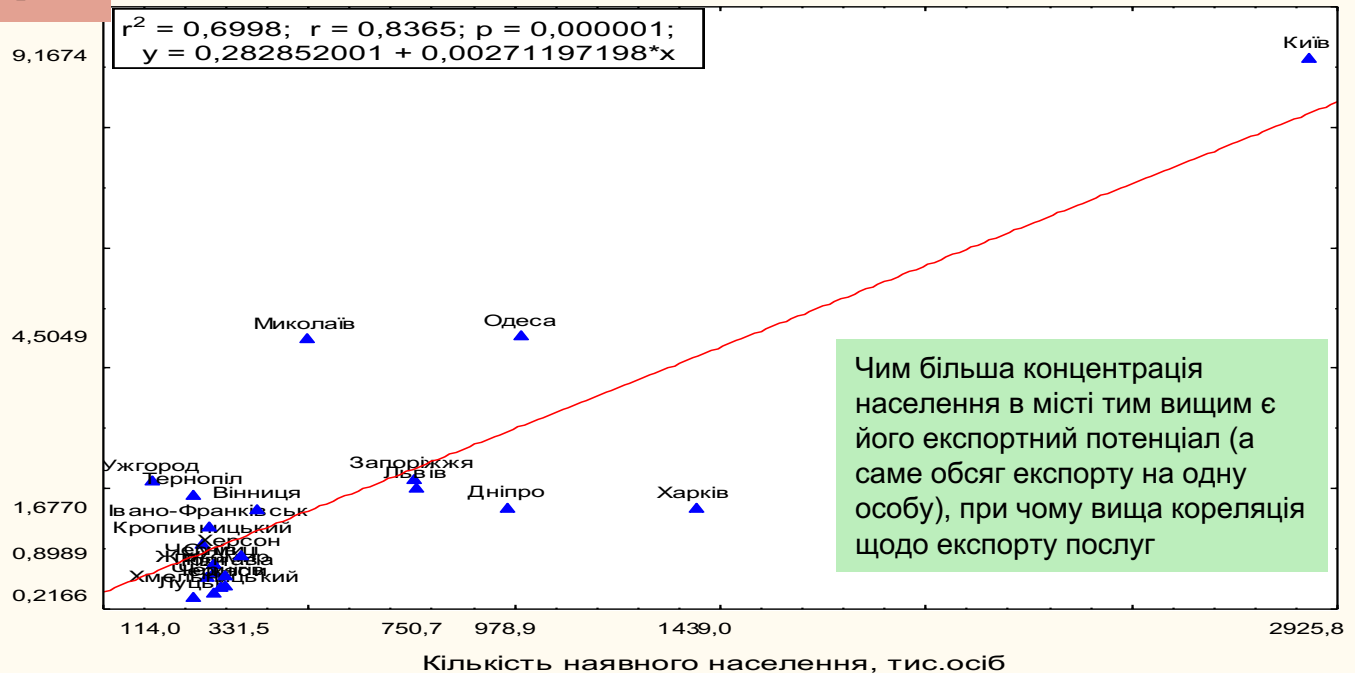
людський капітал є ключовим чинником інклюзивності розвитку

Експорт товарів в розрахунку на 10 тис. населення, млн. дол. США

2016 рік

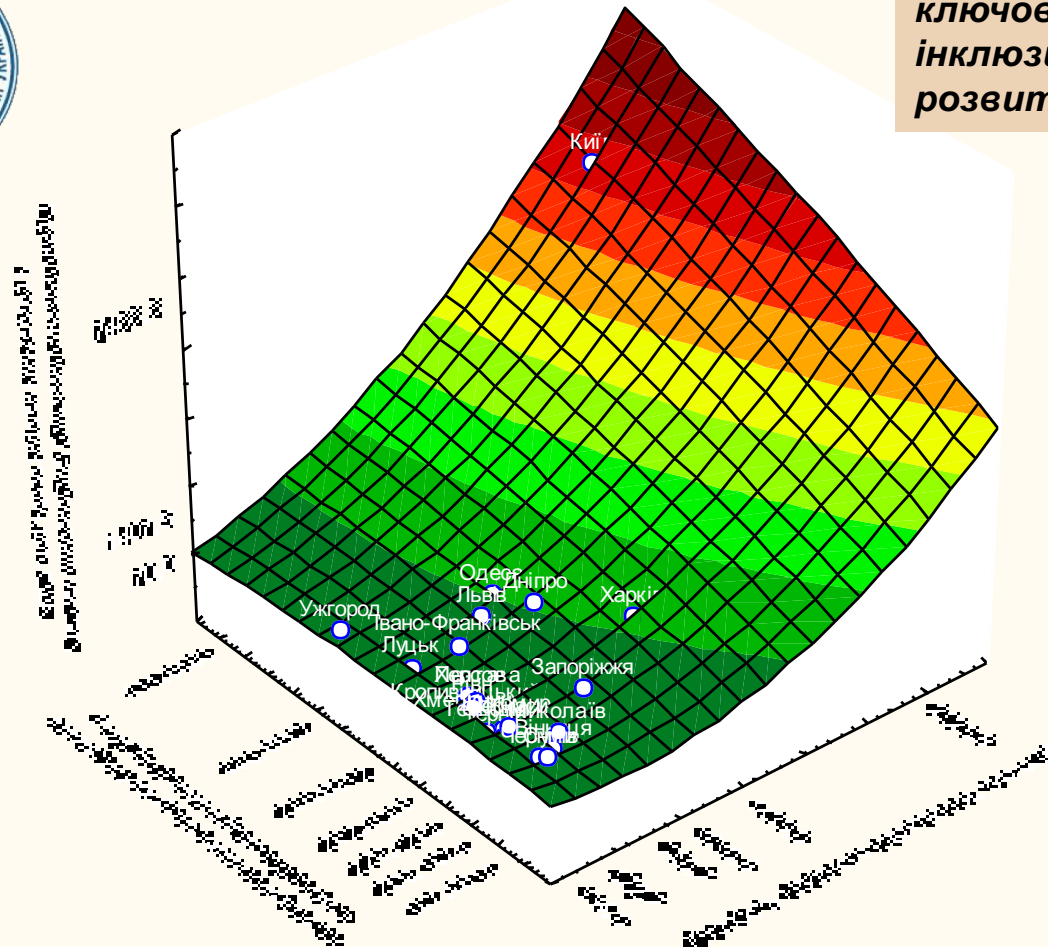
Експорт послуг в розрахунку на 10 тис. населення, млн. дол. США

Чим більша концентрація населення в місті тим вищим є його експортний потенціал (а саме обсяг експорту на одну особу), при чому вища кореляція щодо експорту послуг

**людський капітал є
ключовим чинником
інклюзивності
розвитку**

Існує пряма залежність між розміром міста за чисельністю населення та його інвестиційною привабливістю для іноземних інвесторів (обсяг ПІІ на душу населення), а також купівельною спроможністю мешканців цих міст (роздрібний товарооборот на душу населення)

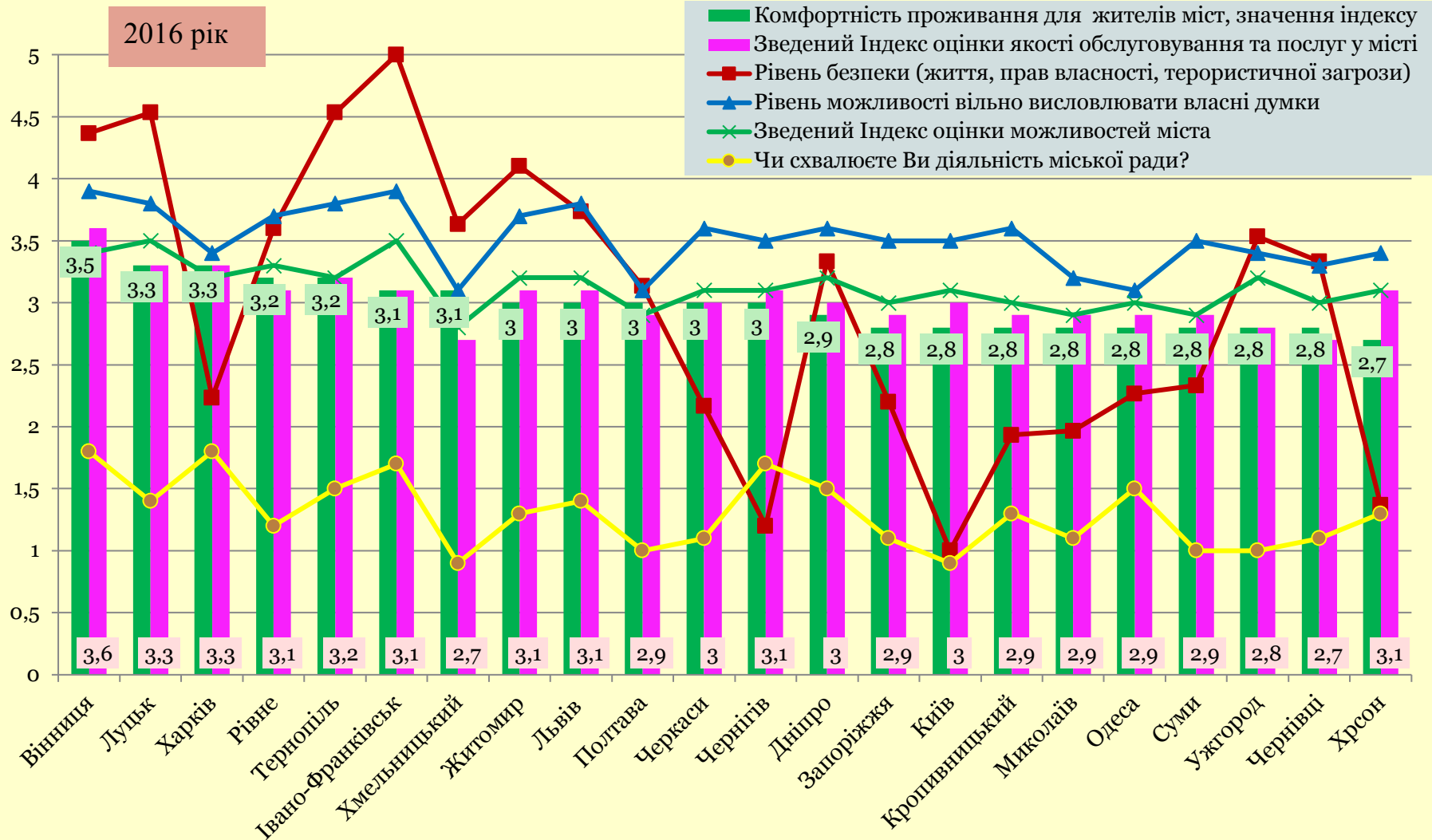
**Як корелює економічний розвиток з
комфортністю та якістю життя для
мешканців міст?
Як співвідносяться процеси розвитку
міст і ставлення (чи інтереси)
мешканців до міської політики?**

Низькою є залежність між показниками економічного розвитку та оцінками мешканців щодо комфортності проживання, якості обслуговування та послуг в місті, інфраструктурних можливостей розвитку міст

Виходячи з аналізу коефіцієнтів кореляції (особливо щодо абсолютних показників, менше щодо темпів зміни) розвиток міст швидше відбувається за моделлю неоліберальною, ніж інклюзивною. Має місце конфліктогенність міського простору, економічний розвиток не супроводжується необхідним відчуттям комфортності та якості проживання. Причинами є як неефективний перерозподіл ресурсів, так і непоінформованість громадян (а тому і відповідне сприйняття) щодо суспільно-економічних процесів в місті, здебільшого через не включеність до них (брак інклюзії)

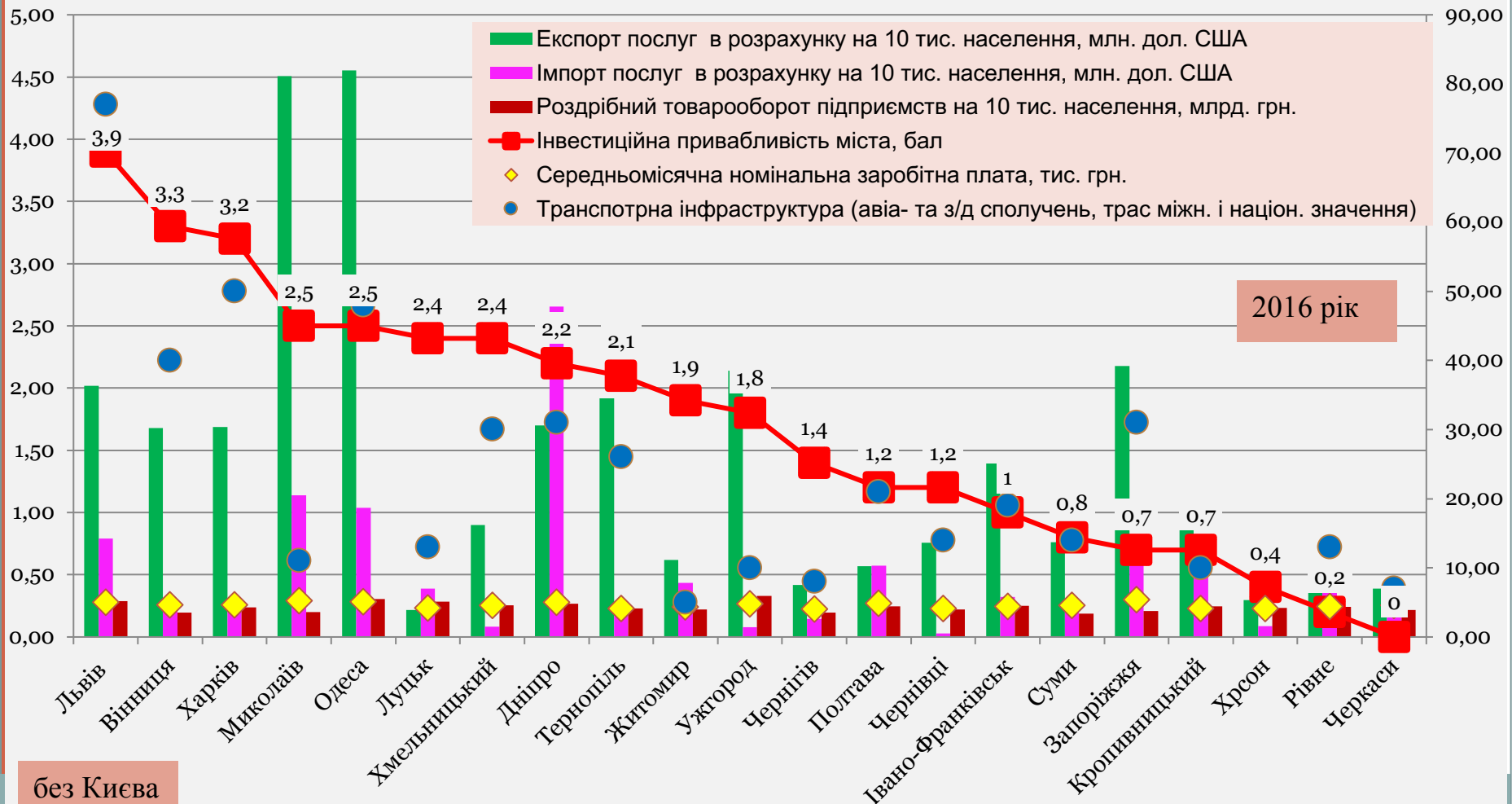
КОРЕЛЯЦІЯ МІЖ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ І ЯКІСТЮ ЖИТТЯ	Комфортність проживання для жителів міст, значення індексу	Зведений Індекс оцінки можливостей міста	Зведений Індекс оцінки якості обслуговування та послуг у місті
Місцева корупція, як одна з основних перешкод започаткування бізнесу, %	-0,27469	-0,28170	-0,39793
Рівень середньої зарплати, грн	-0,27063	-0,10638	-0,09125
Вартість умовного споживчого кошика, грн	-0,27261	-0,51718	-0,35424
Співвідношення резюме/вакансії	-0,07011	-0,12287	0,03421
Інвестиційна привабливість міста, значення індексу	0,22819	0,13136	0,28604
Кількість наявного населення, тис. осіб 2016	-0,13964	-0,05822	0,04796
Темпи приросту чисельності населення за 2010-2016 рр.	0,09700	0,46301	0,22350
Коефіцієнт природного приросту (скорочення) населення на 1000 наявного населення (2016)	0,30487	0,65745	0,42347
Коефіцієнт міграційного приросту (скорочення) населення на 1000 наявного населення(2016)	-0,05595	0,13428	0,01733
Середньооблікова кількість штатних працівників в розрахунку на 10 тис. населення, тис. осіб (2016)	-0,10577	0,16244	-0,02429
Темпи приросту зайнятості за 2010-2016 рр.	0,25702	0,22435	0,06252
Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн. (2016)	-0,26000	-0,13270	-0,09887
Темпи приросту ЗП за 2010-2016 рр.	0,03584	-0,11426	-0,06440
Прийняття в експлуатацію загальної площі житла в розрахунку на 10 тисяч населення, м2 (2016)	0,07752	0,43053	0,32907
темпи приросту за 2010-2016 рр.	0,18487	0,44893	0,27463
Експорт товарів в розрахунку на 10 тис. населення, млн. дол. США (2016)	-0,20496	-0,03027	0,00884
темпи приросту за 2010-2016 рр.	0,32895	0,45334	0,36017
Імпорт товарів в розрахунку на 10 тис. населення, млн. дол. США (2016)	-0,07749	0,21707	0,11643
темпи приросту за 2010-2016 рр.	0,35608	0,41215	0,31374
Експорт послуг в розрахунку на 10 тис. населення, млн. дол. США (2016)	-0,29019	-0,13836	-0,09962
темпи приросту за 2010-2016 рр.	0,08729	0,09917	0,04502
Імпорт послуг в розрахунку на 10 тис. населення, млн. дол. США (2016)	-0,25825	-0,04061	-0,05349
темпи приросту за 2010-2016 рр.	-0,10249	-0,13195	-0,18528
Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) у розрахунку на одну особу, дол. США (2016)	-0,16499	0,08643	0,00312
темпи приросту за 2010-2016 рр.	0,10453	0,44734	0,10243
Роздрібний товарооборот підприємств в розрахунку на 10 тис. населення, млн. грн. (2016)	-0,19975	0,14170	-0,15374
темпи приросту за 2010-2016 рр.	0,33826	-0,04923	0,01166

2016 рік

Комфортність проживання та якість обслуговування та послуг у місті не залежить від розміру міста, проте тісно корелює з рівнем безпеки життя, захисту прав власності, терористичної загрози, можливістю вільно висловлювати власні думки, схваленням мешканцями діяльності міської ради, загальною оцінкою можливостей міст на думку їх мешканців

- Інвестиційна привабливість міста тісно корелює з розміром міст, розвитком транспортної інфраструктури (авіа- та з/д сполучень, трас міжн. і націон. значення), експортним потенціалом міст на одну особу (продуктивність), а також з параметрами купівельної спроможності населення (обсягом роздр. товарообороту на особу, рівнем і темпами зростання ЗП)
- Проте, інвестиційна активність не залежить від оцінок населення рівня місцевої корупції як перешкоди започаткування бізнесу, від оцінки мешканцями якості обслуговування та послуг у місті, від ставлення (схвалення) діяльності міського голови, виконавчого комітету і загалом міської ради
- Мешканці не в повній мірі обізнані і включені в процеси економічного розвитку, інвестори і мешканці по різному оцінюють бізнес-середовище, не достатньо обізнані в діяльності місцевої влади по створенню умов для залучення інвесторів

Наскільки еластичними є процеси розвитку міст і регіонів? Чи сприяє концентрація економічного потенціалу у містах збалансованому розвитку регіонів?

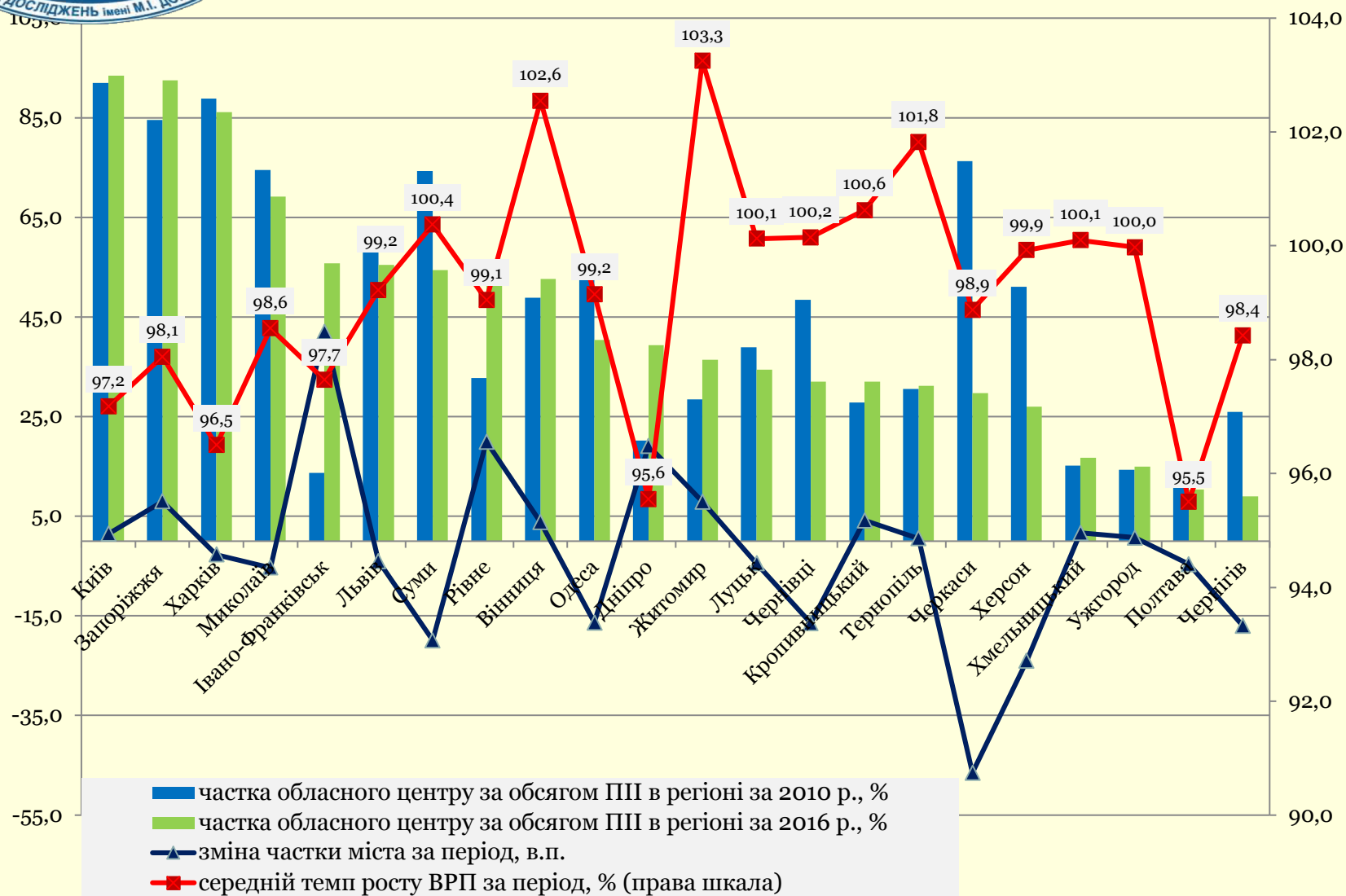

Інклюзивність проявляється і в тому, наскільки ефективно розвиваються міста відносно регіонів, чи вони лише концентрують ресурси, і нічого умовно кажучи не віддають на периферію, чи навпаки є позитивні естерналиї за рахунок передачі великими центрами ділової активності імпульсів розвитку, що виникають з їх вищого комунікаційного, організаційного та інформаційного потенціалу, на прилеглі території

Чи підвищення ролі суспільно-просторових центрів у процесі територіальної (в т.ч. міжнародної) інтеграції, нарощення їх інноваційного потенціалу сприятиме підвищенню конкурентоспроможності регіонів та країни загалом.

Залежність зміни питомої ваги обласних центрів за обсягом ПІП в регіоні та темпів зростання ВРП за 2010-2016 рр.

Коефіцієнти еластичності темпів зміни основних показників соціально-економічного розвитку регіонів відносно їх обласних центрів у 2010-2016 рр.

Область/ обласний центр	ПП	ПЖ	СЗП	СЧП	ЕТ	ЕП	РТ	КС
Чернігівська/ Чернігів	3,02	0,66	1,07	0,97	0,90	0,48	1,45	1,01
Черкаська/ Черкаси	2,63	0,69	1,05	0,97	1,61	0,19	2,50	1,22
Херсонська/ Херсон	1,86	0,55	0,95	0,96	0,89	1,51	1,97	0,87
Чернівецька/ Чернівці	1,59	0,42	1,00	1,02	1,12	0,26	1,34	1,04
Сумська/ Суми	1,41	0,87	1,04	1,02	1,47	1,97	2,10	1,07
Полтавська/ Полтава	1,39	1,18	0,97	1,02	1,07	0,66	5,42	0,96
Одеська/ Одеса	1,19	1,15	1,00	0,97	1,14	0,54	3,46	0,99
Волинська/ Луцьк	1,16	1,22	1,05	0,94	1,40	9,15	2,53	1,03
Кіровоградська/ Кропивницький	1,11	0,68	1,03	1,03	1,46	0,66	3,33	1,06
Миколаївська/ Миколаїв	1,09	0,75	1,00	0,97	1,34	0,74	4,34	1,02
Харківська/ Харків	1,05	0,78	1,00	1,04	1,25	0,64	2,54	1,01
Львівська/ Львів	1,02	0,52	0,98	0,97	1,17	0,25	2,20	0,95
Київська/ Київ	1,00	1,39	0,90	1,05	1,12	1,08	2,38	1,12
Хмельницька/ Хмельницький	0,95	0,78	1,05	1,07	1,35	0,90	2,73	1,09
Вінницька/ Вінниця	0,95	0,63	1,01	1,00	0,93	0,38	1,31	1,02
Житомирська/ Житомир	0,91	0,37	1,02	0,98	1,21	0,37	2,97	1,05
Закарпатська/ Ужгород	0,91	0,44	0,96	0,90	0,69	0,19	1,52	0,96
Запорізька/ Запоріжжя	0,87	0,59	1,00	0,99	1,05	0,71	3,01	0,99
Тернопільська/ Тернопіль	0,79	0,57	0,97	1,00	0,75	0,20	0,89	1,03
Рівненська/ Рівне	0,68	0,71	1,03	0,99	2,19	2,10	6,93	1,00
Дніпропетровська / Дніпро	0,51	0,72	0,96	0,99	1,11	1,36	3,72	1,02
Івано-Франківська / Івано-Франківськ	0,30	1,37	0,99	1,01	0,47	0,46	6,47	0,96

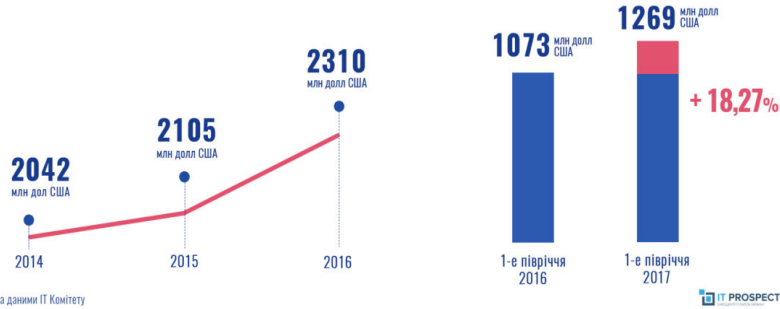

На які види економічної діяльності варто робити ставку у досягненні цілей інклюзивного розвитку? Які найбільше сприяють власне інклюзивному розвитку через розвиток економічної та соціальної включеності громадян, отримання вигоди широкими верствами населення, залученість різних секторів економіки (не тільки високотехнологічних)?

- ❑ *Сьогодні креативна індустрія та сфера інформаційних технологій, як показали дослідження, є одні з найбільш прогресивних у вирішенні цілей інклюзивного розвитку. Саме вони здатні розвивати потенціал інклюзивних ринків, заохочувати технологічні інновації, інвестувати в людський капітал, мобілізувати таланти і навички значного числа людей. Тобто виконують вагомую соціальну роль в контексті цілей інклюзивного розвитку (а саме продуктивної зайнятості, гідного рівня оплати праці, різноманітних соціальних проектів розвитку громад...)*
- ❑ *Розвиток інформаційних технологій охоплює все ширші сфери діяльності, впливає на функціонування багатьох інституцій, формує середовище для ефективного розвитку виробництва, надання послуг, визначає економічний потенціал міст та країни загалом. На інтелектуальних ресурсах, наукомістких й інформаційних технологіях, якісно новому інноваційно-технологічному рівні усіх секторів базується сучасна економіка.*

Експорт комп'ютерних послуг

Дані Національного банку України

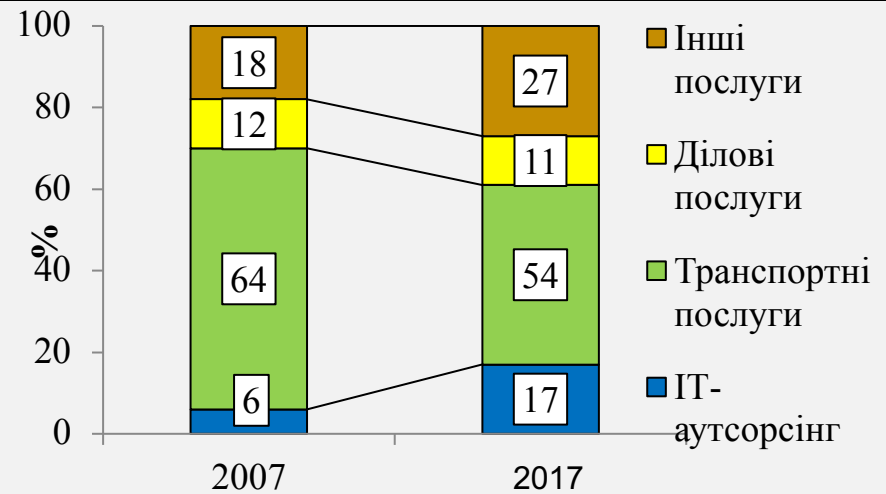

EBA За даними ІТ Комітету

IT PROSPECT

протягом останніх 11 років відбувалось практично безперервне зростання загального обсягу експорту послуг ІТ-сектора – щорічний приріст становив 28,6%.

Структура експорту послуг України

послуги українських аутсорсингових ІТ-компаній є один із ключових напрямів національного експорту (3 місце в 2017 р.)

Динаміка експорту продукції українського ІТ-аутсорсингу в 2003-2017 рр., млн. дол. США

Найбільш динамічно розвивається в Україні ІТ-аутсорсінг - обсяг експорту продукції охоплює за 2017 р. 47,3% всього ринку ІТ-сектора, за 13 років зріс в 24 рази. Конкурентні переваги України у великій кількості та високому рівні кваліфікації спеціалістів та одному з найнижчих рівнів оплати праці. Тому чотири українських ІТ-компаній (ERAM System, Intetics, Luxoft та Miratech) потрапили в міжнародний рейтинг 100 світових аутсорсерів.

Україна увійшла до десяти найбільш привабливих європейських країн для аутсорсингу - 8-ма позиція, в глобальному рейтингу – 24-а.

соціальна роль ІТ в контексті продуктивної зайнятості

На початку 2017 р налічувалося близько 1000 аутсорсингових ІТ-компаній з чисельністю близько 70 тис. співробітників. Штаб-квартири більшості компаній індустрії ІТ-аутсорсингу розміщені в головних ІТ-центрах - Києві, Харкові, Львові, Дніпропетровську та Одесі. У власності українських ІТ-компаній знаходяться офіси в 52 країнах на 6 континентах. Штаб-квартири 61% з цих компаній розміщені в Україні, 25% у Північній Америці, 12% в Європі і 2% в Ізраїлі.

Найбільш цінним активом сучасного ІТ-сектора України є його висококваліфіковані спеціалісти, а рівень їх концентрації – провідним чинником для локалізації та подальшого розвитку ІТ-бізнесу в містах.

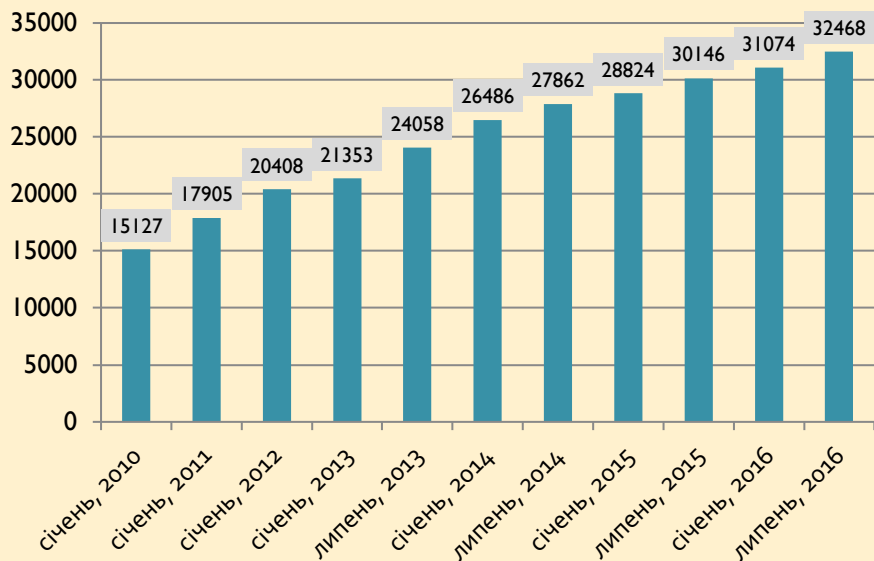
На даний час в м. Києві - 44% ІТ-фахівців, в Харкові зайнято – 15,5%; Львові – 11,5%; Дніпрі – 7,6%; Одесі – 5,4%; інших містах - 16% ІТ-фахівців.

Локалізація аутсорсингових ІТ-компаній в Україні в 2017 р.

соціальна роль ІТ сектору в контексті гідного рівня оплати праці

Динаміка чисельності ІТ-спеціалістів, які працюють в 25-ти найбільших компаніях України,

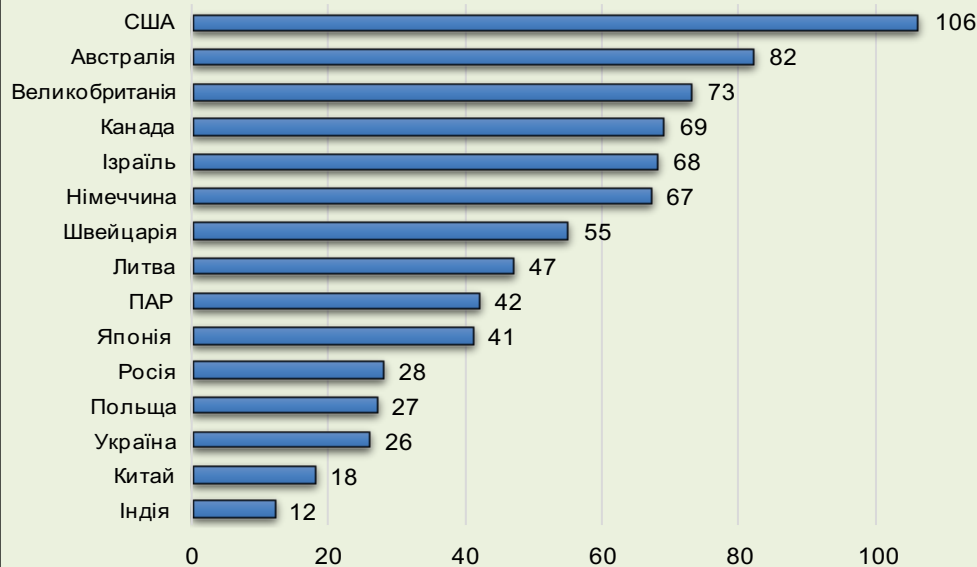

Розмір середньомісячної заробітної плати ІТ-спеціаліста в Україні в залежності від посади та спеціалізації в 2016 р. (дол. США)

спеціалізація	Java	Java Script	C#/NET	C++	Obj. C	PHP	Python	Ruby/Rails
Jr. Software Engineer	600	500	600	750	500	425	600	550
Software Engineer	1500	1500	1750	1800	1800	1300	1600	1700
Sr. Software Engineer	3300	3100	3200	3000	3100	2700	3000	3300
Software Technical Lead	3500	3700	3000	3200	3000	3100	3300	4100
System Architect	4300	4800	4500	4000	4000	3300	3700	4500

На початок 2018 р. в 50-ти найбільших компаніях України працюють майже 50 тис. ІТ-спеціалістів

Середньомісячна заробітна плата яких у 2017 р. склала 1485 дол. США (або 10 дол. на год.), що майже у 4,2 рази вище за рівень оплати праці в промисловості України.

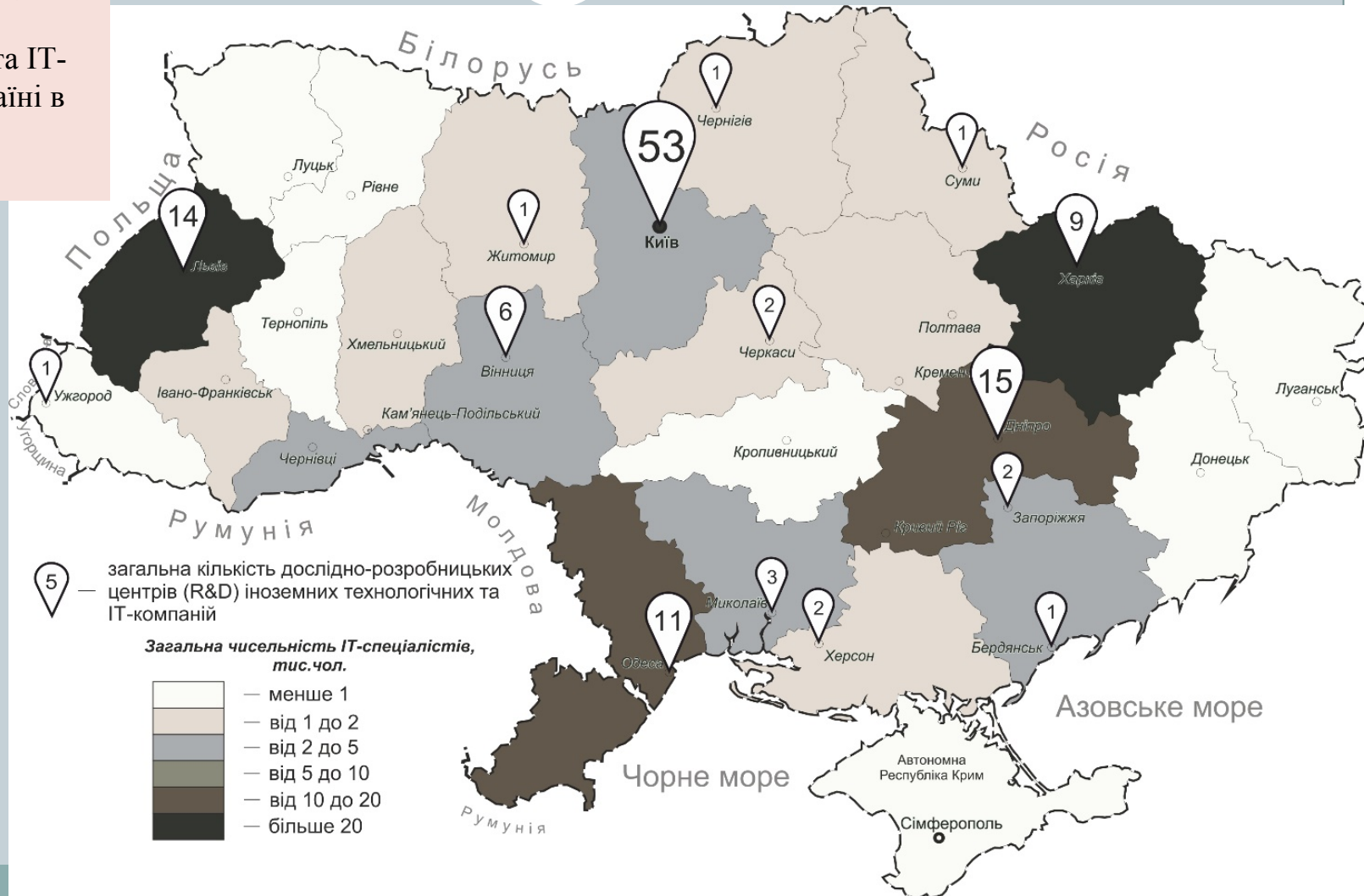

Проте, розмір середньорічної заробітної плати ІТ-спеціаліста із середнім досвідом роботи (3-5 років) в Україні у порівнянні з іншими країнами світу є одним із найнижчих. (26 тис. дол. США на рік)

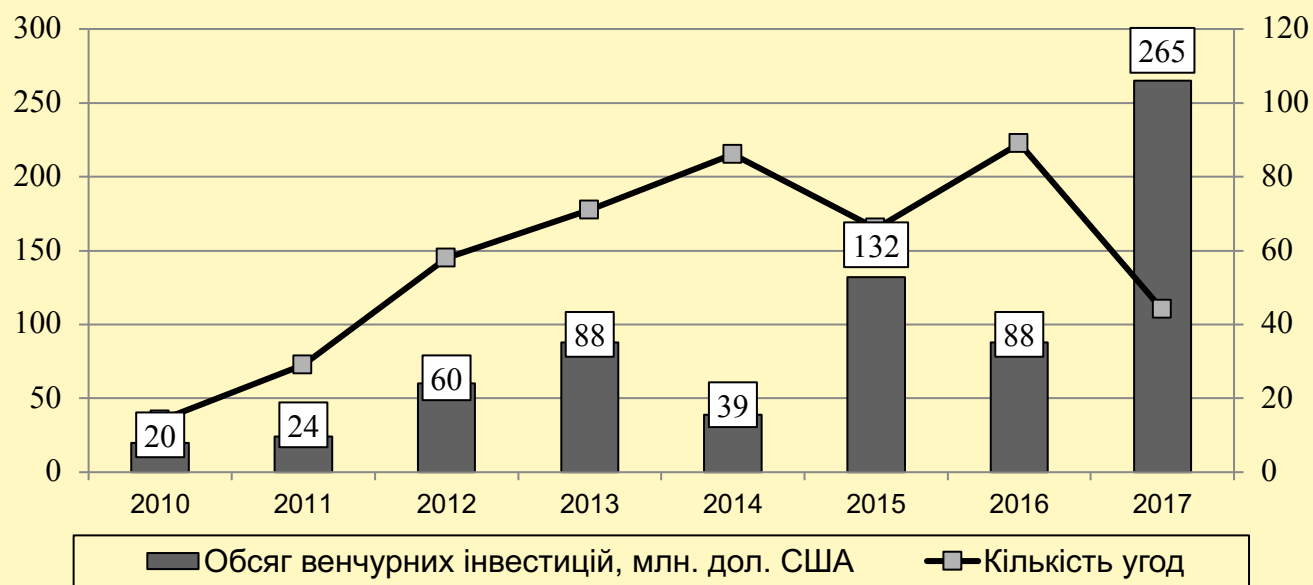
Концентрація IT-спеціалістів у містах обумовлює вищий рівень локалізації дослідно-розробних центрів (R&D) іноземних технологічних та IT-компаній в Україні в 2017 р.

Лідером є м. Київ з 53-ма R&D центрами

На технологічні компанії з США припадає майже половина від загальної чисельності дослідно-розробних центрів (R&D) відкритих в Україні (122), значною також є кількість R&D центрів європейських та ізраїльських компаній.

Динаміка обсягу венчурних інвестицій в українські ІТ-компанії

Частка венчурного капіталу в середньому за останні 8 років складає 63% загального обсягу фінансування ІТ-проектів в Україні

• Зростаюча динаміка ВІ пояснюється тим, що ІТ-сектор має свої фінансові (вищий рівень прибутковості) та податкові переваги, нижчі стартові суми коштів для розвитку ІТ-проекту – від 10 тис. дол. США, тоді як в реальному секторі економіки – 0,5-1 млн. дол. США.

• Електронна комерція та програмне забезпечення є провідними та найбільш прибутковими інтернет-сегментами – в 2017 р. їх сумарна частка склала 82% або 217,3 млн. дол. США.

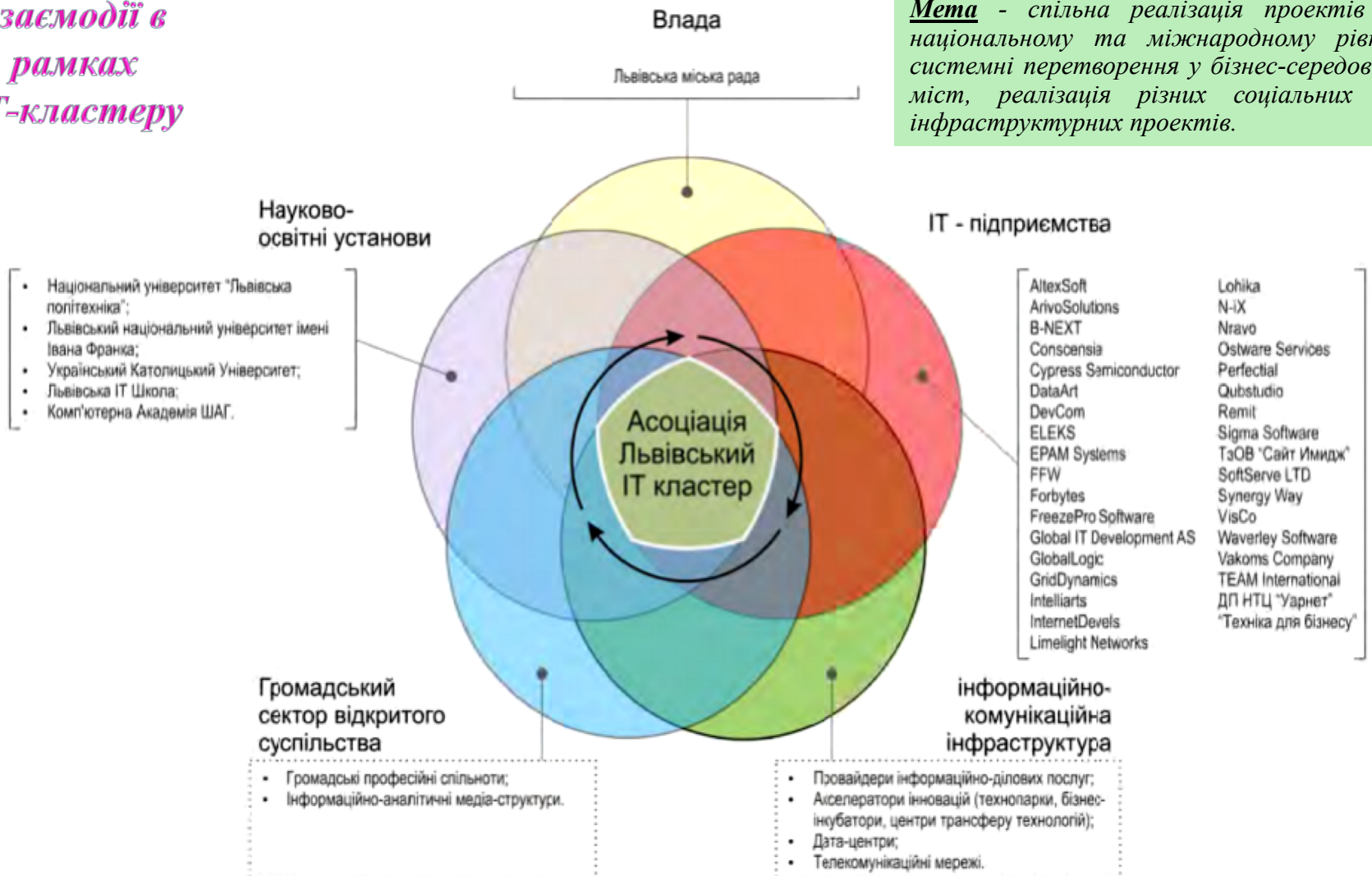
• Українським ІТ-компаніям в 2017 р. вдалося залучити 2,26 млн. дол. США через **краудфандинг (об'єднання ресурсів і фінансування громадою стартапів)**, що на 14,7% більше за показник 2016 р. Більшість успішно проведених краудфандингових кампаній українських ІТ-підприємств представляють сегмент споживацького інтернету (consumer Internet) та інтернету речей (Internet of Things).

• Незначною є кількість венчурних фондів, які здатні підтримувати інноваційне чи технологічне підприємство впродовж повного циклу венчурного інвестування.

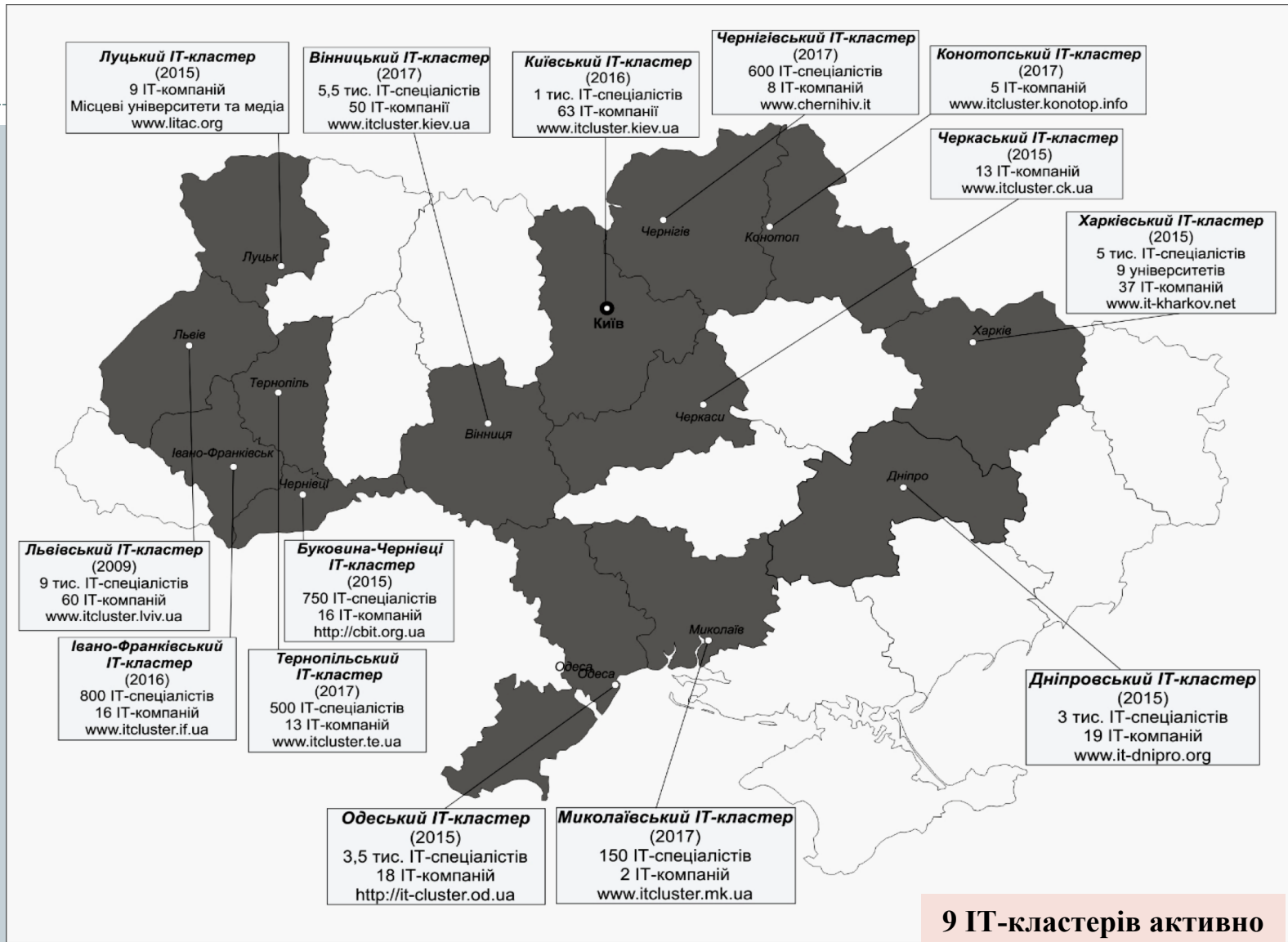
Розширена модель “п’ятиелементної спіралі” взаємодії на прикладі Львівського ІТ-кластеру

Реалізація інклюзивної взаємодії в рамках ІТ-кластеру

Мета - спільна реалізація проектів на національному та міжнародному рівнях, системні перетворення у бізнес-середовищі міст, реалізація різних соціальних та інфраструктурних проектів.

Локалізація 14 ІТ-кластерів в Україні

9 ІТ-кластерів активно функціонують

Проектна діяльність IT-кластерів в міст сконцентрована на соціально важливих напрямках – освіта, інфраструктура, право та промоція; активізація розвитку професійної мережі та сприяння налагодженню контактів між IT-експертами

Розвиток Львівського IT-кластера забезпечив такі позитивні соціальні проекти:

- ❑ організовано одну з найбільших IT-конференцій в Україні – Lviv IT Arena, яка зібрала більше 1500 талановитих IT-спеціалістів з України та різних країн Європи - 2017 р;
- ❑ 2015 р. – у Львові розпочалося будівництво двохсекційного 72-х квартирного житлового будинку “IT House” для IT-спеціалістів, який в кінці 2017 р. було успішно здано в експлуатацію;
- ❑ розроблено та презентовано проект будівництва IT-парку (Innovation District IT Park) у Львові – найбільш масштабного інфраструктурного проекту для IT, який передбачає створення в межах міста протягом 10-и років інфраструктури нового покоління, котра включатиме: офісні будівлі, корпус університету, сучасний дитячий садочок, готель, гастрономічну та спортивну зони. Це дасть змогу вирішити значну частину інфраструктурних проблем, як для IT-компаній, так і мешканців міста

Київський IT-кластер забезпечує найбільш масштабні IT-заходи, реалізуються найбільші IT-проекти та ініціативи IT-спільнот, розміщено найбільша кількість інкубаторів та бізнес-акселераторів, коворкінг просторів та приватних навчальних IT-центрів. В Києві базуються більше як 1000 стартапів та продуктивних IT-компаній, а, зважаючи на найвищий середній рівень заробітної плати в 2 тис. дол. США, київські IT-компанії мають змогу залучати найбільш талановитих IT-фахівців із всієї України.

Харківський IT-кластер вже реалізував декілька важливих проектів:

- ❑ IT Legal Support (створення центру правової та юридичної підтримки IT-компаній в місті);
- ❑ Visa Support (надання допомоги IT-фахівцям у оформленні віз у країни ЄС і США);
- ❑ Kids2IT (освітня ініціатива з навчання школярів основам сучасних IT, лекції учасників кластера про IT-освіту в школах, а також підтримка олімпіад з програмування та інформатики);
- ❑ International Relations (міжнародний маркетинг IT-сектора Харкова);
- ❑ Kharkiv IT Unicorns (серія заходів, спрямованих на активізацію розвитку стартапів у студентському середовищі Харкова та підвищення рівня його підприємницької культури).
- ❑ освітній проект Mastis - вдосконалення магістерської програми в галузі IT відповідно потреб сучасного технологічного розвитку суспільства, дозволяючи університетам оперативного реагувати на зміни на світовому ринку праці та освітньому просторі, а також на потреби роботодавців у IT-секторі.

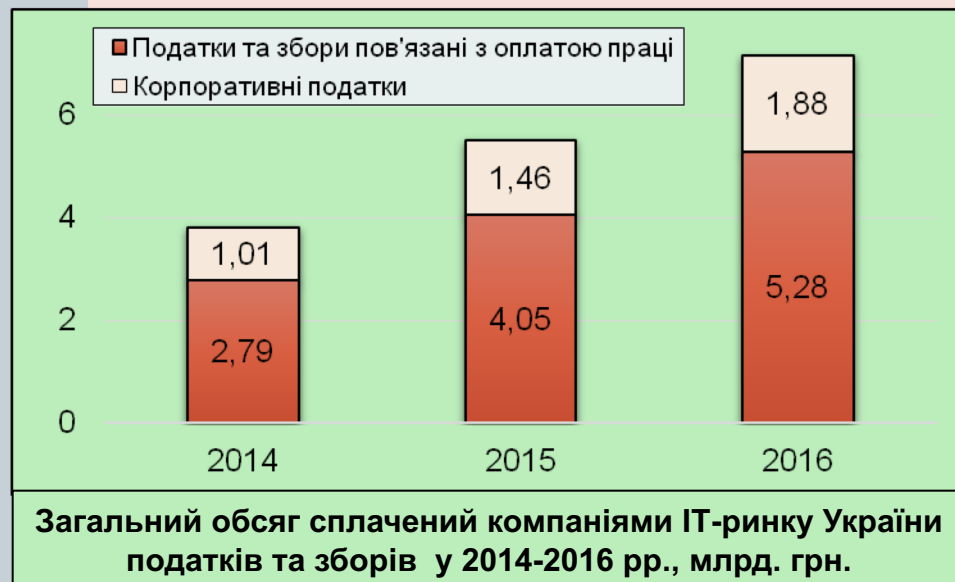
В динаміці оцінено внесок сфери інформаційно-комунікаційних технологій в економіку країни (за часткою у ВВП), а також зміни внеску у формі податкових надходжень приватних ІТ-підприємців в результаті інституційних змін фіскального середовища України

Внесок сфери інформаційно-комунікаційних технологій в економіку країни (за часткою у ВВП)

- Про розвиток свідчить зростання частки сфери ІКТ з 0,8% у 2012 р. до 4,5% ВВП України в 2016 р. (**3% ВВП в 2017 р.**)
- Щодо ситуації у інших країнах світу, то у США у 2016 році він складав 5,1%, у Румунії – 5,9%, у Великобританії, Китаї, Індії та Польщі внесок у ВВП був приблизно на рівні 8,8%, 5,9%, 9,3% та 1,7% відповідно.

Внесок у формі податкових надходжень приватних ІТ-підприємців

Інституційні зміни

Процесу зростання надходжень посприяла й модель співпраці між ІТ-компаніями та ІТ-спеціалістами - укладення цивільно-правових угод із ФОП, які можуть тепер законно отримувати доходи, сплачуючи єдиний податок.

Невисоке податкове навантаження на ФОП – це значна перевага України над іншими країнами, але має місце і приховування в ІТ-бізнесі дійсних трудових відносин заради ухилення від сплати податків. Проте, більш жорсткі умови можуть призвести до припинення роботи розвинутих компаній та до виїзду українських ІТ-спеціалістів за кордон. (тут не просто економічний а соціальний ефект)

Розвиток сфери ІКТ є визначальним чинником у досягненні цілей інклюзивного зростання як міст, так і регіонів загалом

Зростає вплив розвитку сфери ІКТ (за валовим випуском) на основні соціально-економічні показники по регіонах України у 2010 і 2016 роках

Показник (У)	Рівняння регресії	R2
Загальний обсяг податкових надходжень, млн.грн.	$Y_1 = 4509,91 + 0,243 * x_1$ (2016) $Y_1 = 2687,84 + 0,1549 * x_1$ (2010)	0,6844 (2016) 0,3747 (2010)
ВРП, млн.грн.	$Y_2 = 53383,3 + 4,64 * x_1$ (2016) $Y_2 = 30651,4 + 3,229 * x_1$ (2010)	0,8283 (2016) 0,6342 (2010)
Зайнятість, тис.чол.	$Y_3 = 568,7 + 0,0097 * x_1$ (2016) $Y_3 = 648,54 + 0,014 * x_1$ (2010)	0,3008 (2016) 0,1682 (2010)
Обсяг експорту, млн.дол.США	$Y_4 = 83,36 + 0,028 * x_1$ (2016) $Y_4 = 86,04 + 0,051 * x_1$ (2010)	0,9134 (2016) 0,9314 (2010)

Зростає вплив розвитку сфери ІКТ (за обсягом експорту ІКТ послуг) на основні соціально-економічні показники по регіонах України у 2010 і 2016 роках

Показник	Рівняння регресії	R2
Загальний обсяг податкових надходжень, млн.грн.	$Y_1 = 4674,88 + 0,019 * x_1$ (2016) $Y_1 = 2700,50 + 0,034 * x_1$ (2010)	0,6494 (2016) 0,3342 (2010)
ВРП, млн.грн.	$Y_2 = 56524,46 + 0,356 * x_1$ (2016) $Y_2 = 30888,85 + 0,718 * x_1$ (2010)	0,7930 (2016) 0,5794 (2010)
Зайнятість, тис.чол.	$Y_3 = 577,27 + 0,001 * x_1$ (2016) $Y_3 = 649,98 + 0,003 * x_1$ (2010)	0,2876 (2016) 0,1518 (2010)
Обсяг експорту, млн.дол.США	$Y_4 = 99,26 + 0,002 * x_1$ (2016) $Y_4 = 91,35 + 0,011 * x_1$ (2010)	0,8848 (2016) 0,8006 (2010)

Проведене кореляційно-регресійне моделювання дозволило виявити взаємозалежності та пояснити множинну причинно-наслідкових зв'язків між інституційними параметрами бізнес-середовища та основними показниками функціонування ІТ-сектору і системи венчурного інвестування в Україні; розкрити як проблеми розвитку ІТ-сектора, так і перспективні напрямки його активізації, зокрема:

- найбільш впливовим чинником у розвитку українського сектору інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) є загальний стан розвитку ІКТ-екосистеми та інфраструктури;
- основною передумовою динамічного зростання ІТ-сектора України залишається висока чисельність кваліфікованих ІТ-спеціалістів та конкурентний рівень оплати їх праці, адже від темпів зростання чисельності українських ІТ-фахівців прямо залежить динаміка розвитку ІТ-аусорсінгу в Україні та об'єм експорту ІТ-послуг, які вони зможуть надати; а через сповільнення темпів освоєння нових технологій послаблюються конкурентні позиції країни на світовому технологічному ринку;
- недосконалість бізнес-середовища України (складність податкової системи, високий рівень тіньової економіки та корупції) не лише створюють численні перешкоди для легального ведення бізнесу та погіршують економічну безпеку в цілому, але і негативно впливають на якість функціонування інноваційної екосистеми, зокрема в ІТ-секторі;
- привабливість країни для венчурного інвестування як одного з основних компонентів інноваційної екосистеми країни, визначає потенційні можливості для активізації розвитку високоприбуткового продуктового сегменту ІТ-сектору та внутрішнього ринку ІТ, і безпосередньо залежить від ділового клімату та стану бізнес-середовища країни, а також від рівня розвитку національної інноваційної екосистеми та ефективності її функціонування.

Участь громади міст у партисипативному управлінні - як обов'язковий атрибут інклюзивного розвитку

Пропозиції

В Україні стратегія інклюзивного зростання поки що відсутня. Однак країна ще у 1992 р. приєдналася до стратегічного документу ООН «Порядок денний на XXI століття», підписала ряд міжнародних угод і договорів, які зобов'язують управлінські структури держави здійснювати розвиток на принципах збалансованості, а в 2015 р. було затверджено стратегію «Україна – 2020» року «Стратегія–2020» включає в себе 62 реформи.

Метою реформ визначено досягнення європейських стандартів життя та гідного місця Україні в світі. З них пріоритетними визначені 8 реформ та 2 програми.

Ухвалення на Саміті ООН зі сталого розвитку 17 глобальних Цілей сталого розвитку на період до 2030 року, потребує розробки нової стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року

- В проекті стратегії «Україна - 2030» у вступній частині є визначення понять «інклюзивність», «інклюзивне зростання», «інклюзивне суспільство» та «інклюзивні інституції».
- В самому ж тексті сутність цих понять ніяк не розкривається, а дещо ототожнюється із поняттям «збалансований».
- Але в самому тексті проекту стратегії міститься чимало інструментів і механізмів щодо створення відповідного правового поля для інклюзивного зростання.
- Тобто, потрібна більша чіткість у визначенні стратегічних пріоритетів розвитку України і інструментів досягнення інклюзивного зростання

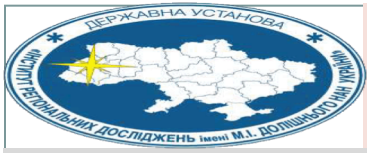
Пріоритети (заходи) досягнення цілей інклюзивного розвитку міст і регіонів

Демографічна політика запобігання втрат людського капіталу (Від людей як ресурсу розвитку все починається і завершальний етап теж люди - гідний рівень і якість життя)

Якість життя залежить від економічної активності

Практичне вичерпання потенціалу традиційних чинників економічного зростання, а також новітні тренди економічного розвитку (мережизація, інтелектуалізація та діджиталізація суспільно-економічних процесів) обумовлюють необхідність підтримки найбільш інноваційних і креативних секторів економіки міст та регіонів в контексті формування надійної бази для прориву і підвищення конкурентоспроможності в глобальному масштабі

- ❑ Особливо сьогодні треба виховувати, втримати в місті і зберегти концентрацію креативних людей в різних сферах, які здатні розвивати креативні та інноваційні види діяльності, забезпечити необхідний прорив у розвитку (в чому ми можемо бути перші)
Приклад, Сінгапур і Ізраїль - зрозуміли, що найбільший капітал це люди, які знайдуть гроші, замінять нафту, наміють землю
- ❑ В містах в більшості зароджуються нові проривні ідеї
- ❑ Концентрація креативних людей можлива через різні хаби, акселератори, бізнес-інкубатори, творчі простори і творчі платформи, громадські простори, освітні і креативні кластери (дозволяють залучати і знаходити креативних людей зовні)

Пріоритети (заходи) досягнення цілей інклюзивного розвитку міст і регіонів

- При виробленні обґрунтованої ефективності політики реформ в Україні слід враховувати не лише статистичні, але і соціологічні результати оцінки суспільних настроїв, особливо в умовах децентралізації повноважень, відповідальності, прийняття рішень
- При розробці (уточненні цілей) стратегічних і програмних документів регіонального розвитку потрібно зважати на еластичність процесів розвитку міст і регіонів з метою уникнення просторових дисбалансів і асиметрій
Стратегії мають бути просторово-орієнтовані (на заміну рамкових стратегій більш ефективними є цільові стратегії на 20 років з 6-місячними заходами - секторальними проектами /Шеремета)
- Для оцінки ефективності державної політики в цьому напрямі необхідно вимірювати ступінь інклюзивності зростання (цінним є досвід міжнародних організацій, які вже приступили до розроблення методичних рекомендацій щодо розрахунку індексу інклюзивного розвитку)
- Консолідована звітність міст за стандартами IPSEC. Як інструмент оцінки розвитку (моніторингу реалізації політики чи окремих стратегій)
- Партисипативне управління та партнерський підхід у виробленні спільного бачення розвитку міст на засадах інклюзивності – залучення широкого кола фахівців, вчених, експертів, адміністрації міст, громадських організацій, мешканців та представників бізнес-середовища (зокрема, через кластери і різні платформи співпраці) + Громадський контроль + Фінансове забезпечення цієї комунікації
- Врахування цілей інклюзивності при проведенні секторальних реформ, зокрема у сфері освіти та охорони здоров'я
- Використання бюджету та потенціалу ДФРР як реальних інструментів реалізації цілей інклюзивного розвитку міст та регіонів
- Самоідентифікація міст як конкурентна перевага

Дякую за увагу!

